

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 47 ฉบับที่ 21 : 3 มิถุนายน 2559

Volume 47 Number 21 : June 3, 2016

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

สถานการณ์โรคเลปโตสไปโรซิส ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558
(Situation of Leptospirosis, Thailand, 2015)

✉ panda_tid@hotmail.com

ฉันทชนก อินทร์ศรี

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

โรคเลปโตสไปโรซิส เป็นโรคของสัตว์ที่สามารถติดต่อมาสู่คนที่สำคัญโรคหนึ่ง (Zoonotic Disease) เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชื่อ เลปโตสไปรา (*Leptospira* spp.) โดยเชื้อเลปโตสไปราชนิดที่ก่อให้เกิดโรคมะ 6 สปีชีส์ ประกอบด้วยเชื้อ *Leptospira interrogans*, *L. kirschneri*, *L. noguchii*, *L. borgpetersenii*, *L. santarosai* และ *L. weilii* ก่อให้เกิดอาการหลากหลายขึ้นกับชนิดของเชื้อ (serovars) และปริมาณเชื้อที่ได้รับเชื้อถูกปล่อยออกมากับปัสสาวะของสัตว์ที่ติดเชื้อ และปนเปื้อนอยู่ในน้ำ ดินที่เปียกชื้นหรือพืช ผัก เชื้อสามารถไชเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังทางแผล หรือรอยถลอกขีดข่วน และเยื่อของปาก ตา จมูก นอกจากนี้ยังสามารถไชเข้าทางผิวหนังปกติที่อ่อนนุ่ม เนื่องจากแช่น้ำนานๆ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักติดเชื้อขณะย่ำดินโคลน แช่น้ำท่วมหรือว่ายน้ำ หรืออาจติดโรคจากการกินอาหารหรือน้ำ หรือการหายใจเอาละอองนิ่วเคลียสจากของเหลวที่ปนเปื้อนเชื้อเข้าไป แต่พบได้น้อย ส่วนการติดต่อจากคนถึงคน มีเพียงรายงานเดียวที่ติดต่อกันจากปัสสาวะของผู้ป่วย แม้ว่าจะพบเชื้อในปัสสาวะของผู้ป่วยได้นาน 1-11 เดือนก็ตาม มีรายงานอีก 2 ราย ที่มีการติดต่อกันจากแม่ผ่านทางรกทำให้ทารกตายในครรภ์ และยังมีรายงานเด็กที่คลอดออกมาแล้วมีอาการ

ป่วยเหมือนอาการในผู้ใหญ่ด้วย ⁽¹⁾

ปี พ.ศ. 2558 สำนักโรคระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสจากเกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้นจาก 10 จังหวัด ที่ไม่มีรายงานผู้ป่วย ได้แก่ ลำพูน นครนายก นนทบุรี สระบุรี สิงห์บุรี นครปฐม เพชรบุรี สมุทรปราการ สระแก้ว และมุกดาหาร พบผู้ป่วยจำนวน 2,211 ราย เสียชีวิต 55 ราย อัตราป่วย 3.38 ต่อประชากรแสนคน อัตราตาย 0.08 ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตาย ร้อยละ 2.49 (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยเป็นเพศหญิง 439 ราย เพศชาย 1,772 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชายเท่ากับ 1 : 4 ผู้ป่วยกลุ่มอายุ 55-64 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด 5.47 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา 45-54 ปี (4.66) และ 35-44 ปี (4.08) (รูปที่ 2) อาชีพที่มีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เกษตรกรรม ร้อยละ 56.49 รองลงมา คือ รับจ้าง (17.96) และนักเรียน (8.64)

ในจำนวนผู้ป่วย 2,211 ราย เป็นชาวต่างชาติ 39 ราย ร้อยละ 1.76 เป็นชาวพม่า 31 ราย (1.40) เสียชีวิต 1 ราย ลาว 2 ราย (0.09) กัมพูชา 1 ราย (0.05) จีน 1 ราย (0.05) และอื่น ๆ 4 ราย (0.18)

◆ สถานการณ์โรคเลปโตสไปโรซิส ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558	321
◆ สถานการณ์โรคเมลิออยโดสิส ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558	325
◆ สรุปรายการตรวจข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 21 ระหว่างวันที่ 22-28 พฤษภาคม 2559	329
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 21 ระหว่างวันที่ 22-28 พฤษภาคม 2559	331

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาศ
นายแพทย์ธวัช จายน้อยอิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
องอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ธนรักษ์ ผลิพัฒน์

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักศิรินทร์สัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
สัตวแพทย์หญิงเสาวพัทธ์ อินจ้อย งามอาจ เจริญสุข

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักศิรินทร์สัมพันธ์ สิริลักษณ์ รั้งเมืองต์ สุวดี ติวงษ์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมบุญรัตน์ ศศิธรณ์ มาแอดเดียน

พัชรี ศรีหมอก สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พิรยา คล้ายพ้อแดง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักศิรินทร์สัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักศิรินทร์สัมพันธ์ พิรยา คล้ายพ้อแดง

**หากต้องการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ใน
รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
รวมถึง ข้อคิดเห็น**

**หรือพบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล
กรุณาแจ้งมายังกลุ่มเผยแพร่วิชาการ
สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
เบอร์โทรศัพท์ 02-590-1723 หรือ
E-mail: panda_tid@hotmail.com
หรือ weekly.wesr@gmail.com**

พบผู้ป่วยตลอดปี แต่การเกิดโรคจะสัมพันธ์กับฤดูกาล โดยพบผู้ป่วยในช่วงฤดูฝน มากกว่าฤดูร้อน และฤดูหนาว จากรายงานที่ได้รับ พบว่าใน ปี พ.ศ. 2558 จำนวนผู้ป่วยเริ่มสูงขึ้น ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 191 ราย และสูงสุดในเดือนตุลาคม 328 ราย ซึ่งคล้ายกับปีก่อน ๆ (รูปที่ 3) เนื่องจากเดือนตุลาคมเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยว มีหนูชุกชุมเพราะมีแหล่งอาหารมากขึ้น ประกอบกับเป็นช่วงที่น้ำกำลังลดทำให้ความเข้มข้นของเชื้อที่ปนเปื้อนในน้ำสูงขึ้น

ภูมิสำเนาของผู้ป่วยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรืออยู่ในชนบท 1,775 ราย ร้อยละ 80.28 และเขตเทศบาลหรืออยู่ในเขตเมือง 436 ราย (19.72) เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 63.09 รองลงมา คือ โรงพยาบาลทั่วไป (19.63) และโรงพยาบาลศูนย์ (13.70) โดยผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในร้อยละ 63.50 และผู้ป่วยนอก (36.50)

การกระจายของผู้ป่วยแยกตามรายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 6.30 ต่อประชากรแสนคน มีอัตราป่วยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน รองลงมา เป็นภาคใต้ (6.10) ภาคเหนือ (1.76) และภาคกลาง (0.26) (รูปที่ 4) จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก อยู่ในภาคใต้ 6 จังหวัด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ 21.34 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา ระนอง (17.00) กาฬสินธุ์ (14.62) สุรินทร์ (14.35) เลย (13.51) พังงา (11.04) นครศรีธรรมราช (9.93) พัทลุง (9.01) มหาสารคาม (8.41) และยะลา (8.35) (รูปที่ 5) แต่จังหวัดที่พบผู้ป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จังหวัด และภาคใต้อีก 3 จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ 313 ราย นครศรีธรรมราช (154) อุบลราชธานี (149) กาฬสินธุ์ (144) ร้อยเอ็ด (98) ขอนแก่น (91) เลย (86) สุราษฎร์ธานี (63) สงขลา (59) และชัยภูมิ (52) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้เสียชีวิตสูงสุด 29 ราย และจังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสูงสุด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ 19 ราย รองลงมา คือ พัทลุง 6 ราย ร้อยเอ็ด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดละ 3 ราย น่าน นครราชสีมา มหาสารคาม สุรินทร์ นครราชสีมา ตรัง จังหวัดละ 2 ราย และ เชียงราย เพชรบูรณ์ อุดรดิษฐ์ อ่างทอง จันทบุรี ระยอง ยโสธร สงขลา ยะลา จังหวัดละ 1 ราย

จากฐานข้อมูลการรับแจ้งและตรวจสอบสวนข่าวการระบาดของสำนักกระบาดวิทยาปี พ.ศ. 2558 รับแจ้งทั้งหมด 14 เหตุการณ์ จำนวนผู้ป่วยสงสัย 83 ราย ผู้ป่วยยืนยัน 13 ราย เสียชีวิต 10 ราย ที่จังหวัดตรัง 2 ราย พัทลุง 2 ราย อ่างทอง ศรีสะเกษ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร ยะลา และกระบี่ จังหวัดละ 1 ราย

ในปี พ.ศ. 2558 มีการส่งตัวอย่างตรวจวินิจฉัยเพื่อยืนยันโรคเลปโตสไปโรซิส ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้วยวิธี MAT จำนวน 386 ตัวอย่าง ให้ผลบวก 65 ตัวอย่าง ร้อยละ 16.84 วิธี IFA จำนวน 34 ตัวอย่าง ให้ผลบวก 15 ตัวอย่าง (44.12) และวิธีเพาะเชื้อ จำนวน 5 ตัวอย่าง วิธี PCR จำนวน 24 ตัวอย่าง ไม่พบตัวอย่างที่ให้ผลบวก⁽²⁾

สรุป อัตราป่วยของโรคเลปโตสไปโรซิส ปี พ.ศ. 2558 มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา การเกิดโรคสัมพันธ์กับฤดูกาล เริ่มพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนมิถุนายน และสูงสุดในเดือนตุลาคม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด และอัตราป่วยเพิ่มขึ้นมากกว่าปีที่แล้ว แต่เมื่อเทียบกับการเกิดโรค

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549–2558) พบอัตราป่วยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ส่วนอัตราตายเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านี้ โดยในปี พ.ศ. 2549–2558 มีอัตราป่วยอยู่ระหว่าง 3.38–8.57 ต่อประชากรแสนคน และอัตราตายอยู่ระหว่าง 0.04–0.12

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis). เข้าถึงได้จาก <http://www.boe.moph.go.th/fact/Leptospirosis.htm>
2. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. รายงานประจำปี 2558. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2558.

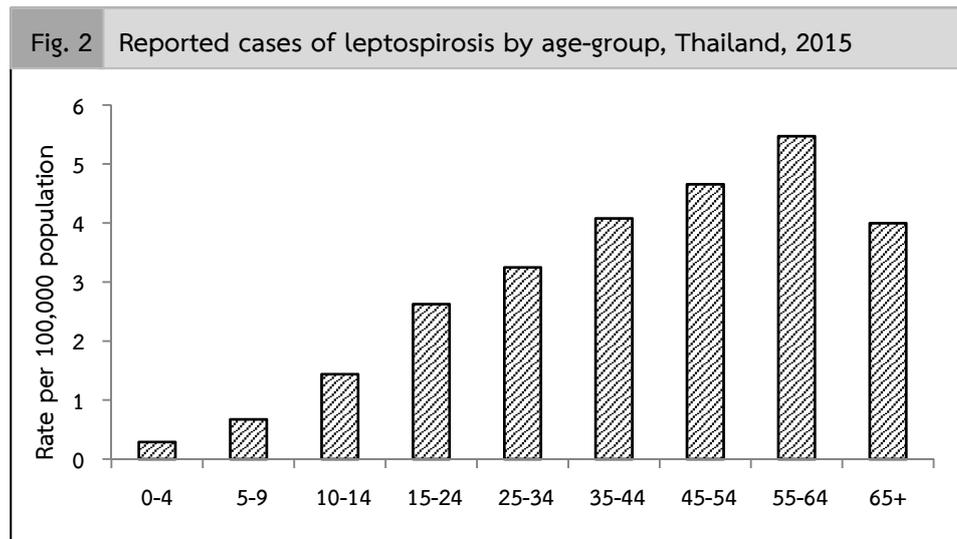
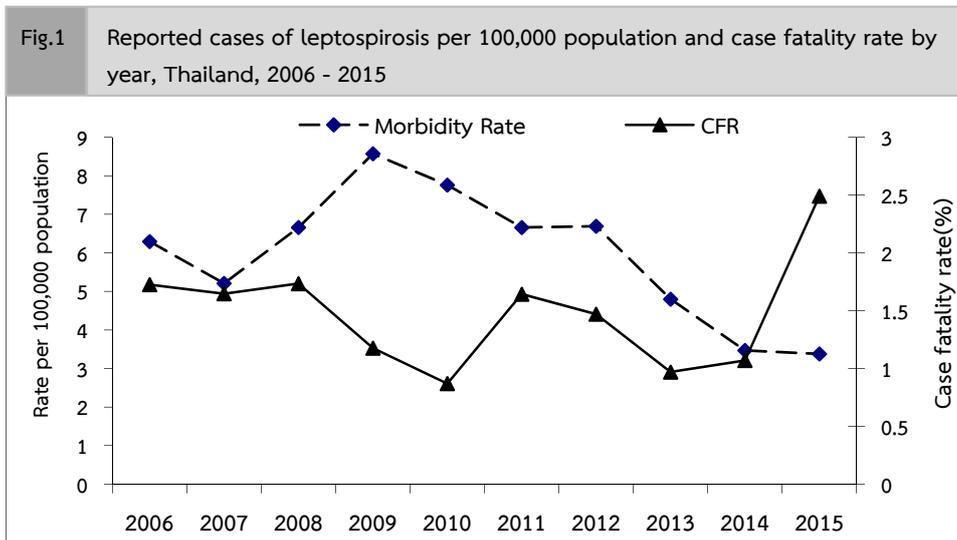

Fig. 3 Reported cases of leptospirosis by month, Thailand, 2011-2015

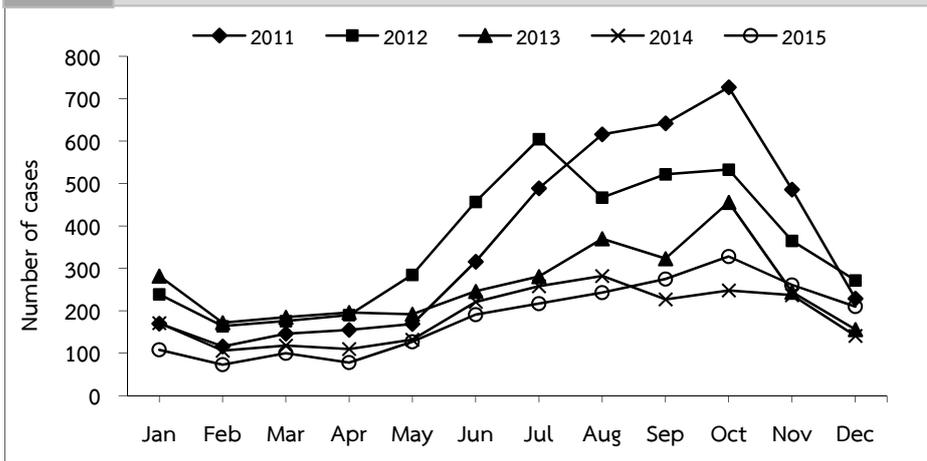

Fig. 4 Reported cases of leptospirosis per 100,000 population by region, Thailand, 2011-2015

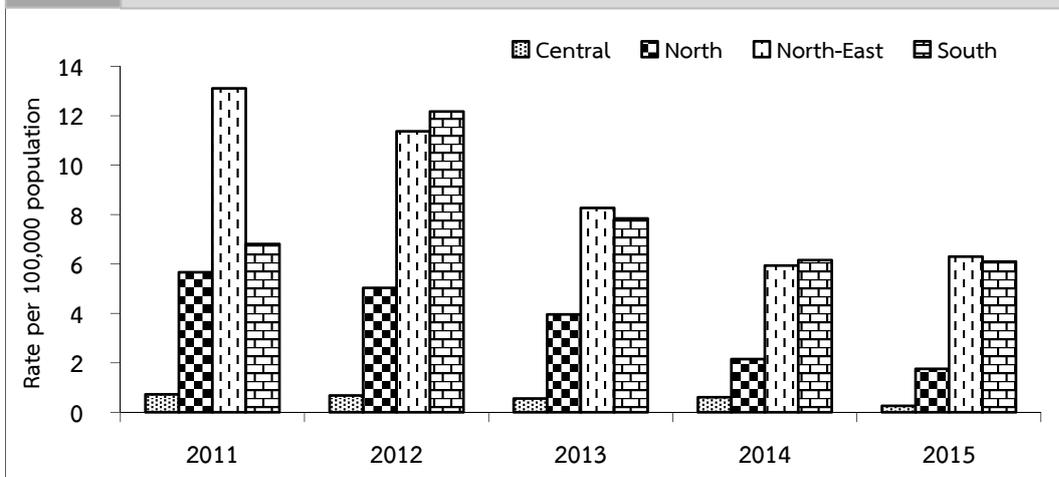

Fig.5 Reported cases of leptospirosis per 100,000 population by province, Thailand, 2015

